

KOMÁROM-ESZTERGOM VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Komárom-Esztergom vármegye érintett jegyzői részére

Törvényességi Felügyelet Írásbeli Kapcsolattartási Modulján keresztül

Iktatószám: KE/3/108-3/2024.
Tárgy: Szakmai segítségnyújtás és
intézkedés kérése
Ügyintéző: Lorbert Ferenc
dr. Lengyel Tímea
Telefon: (34) 515-154, (34) 515-140

Tisztelt Jegyző Asszony!
Tisztelt Jegyző Úr!

A Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium Hatósági Ügyekért Felelős Helyettes Államtitkára adatszolgáltatást kért a szociális tárgyú önkormányzati rendeletekben szereplő lakókörnyezet rendezettségéhez, mint jogosultsági feltételhez kapcsolódóan.

Az adatszolgáltatás teljesítése érdekében a Komárom-Esztergom Vármegyei Kormányhivatal a helyi önkormányzatok szociális tárgyú rendeleteinek lakókörnyezet rendezettségéhez kapcsolódó szabályait soron kívül felülvizsgálta és megállapította, hogy a vizsgált önkormányzati rendeletek nem felelnek meg maradéktalanul a magasabb szintű jogszabályokban foglaltaknak.

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) 2012. január 1. napján hatályba lépett 132. § (4) bekezdés a) és e) pontja felhatalmazta a települési önkormányzatokat, hogy rendeletben állapítsák meg az „*aktív korúak ellátására jogosult személyek*” részére a lakókörnyezet rendezettségének biztosítása körében előírt részletes szabályokat, valamint a normatív lakásfenntartási támogatásra jogosult személyek részére a lakókörnyezet rendezettségének biztosítása körében előírt részletes szabályokat. Az Szt. 132. § (4) bekezdés a) pontját azonban a területi államigazgatási szervezetrendszer átalakításával összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2015. évi VIII. törvény 1. § (6) bekezdés f) pontja hatályon kívül helyezte 2015. április 1. napjától. Az Szt. 132. § (4) bekezdés b), c), e) és f) pontjait pedig a Magyarország 2015. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2014. évi XCIX. törvény 91. § (3) bekezdés 23. pontja helyezte hatályon kívül 2015. március 1. napjától. Fentiek alapján tehát az önkormányzatok jelenleg nem rendelkeznek felhatalmazással arra, hogy a lakókörnyezet rendezettségét, mint jogosultsági feltételt előírják az általuk nyújtott szociális támogatások tekintetében.

Felmerül a kérdés, hogy a lakókörnyezet rendezettsége, mint jogosultsági feltétel szabályozására törvényi felhatalmazásnak vehető-e az Szt. 132. § (4) bekezdés g) pontjának általános felhatalmazása, amely szerint a települési támogatás jogosultsági feltételeit az önkormányzat rendeletben szabályozza.

Az Szt. hivatkozott 132. § (4) bekezdés g) pontja az önkormányzatoknak meglehetősen nagy szabadságot ad a települési támogatás feltételrendszerének meghatározására, és magasabb szintű jogszabályi előírás sem tartalmaz jelenleg a helyi jogalkotásra vonatkozóan olyan kizáró vagy korlátozó tényezőt, amely által ne lehetne az egyéb jogosultsági feltételek körébe bevonni a

lakókörnyezet rendezettségének elvárását a települési támogatások esetében. Ezen előírások jogszerűségének megítélésére maradnak az alaptörvényi keretek, illetve a joggyakorlatot alakító kúriai döntések.

Az Alaptörvény XIX. cikk (3) bekezdése szerint törvény a szociális intézkedések jellegét és mértékét a szociális intézkedést igénybe vevő személynek a közösség számára hasznos tevékenységéhez igazodóan is megállapíthatja. E rendelkezés indokolása szerint az állami szociális intézmények és intézkedések igénybevételére nem csupán a nevesített élethelyzetekben levőket, hanem mindazokat feljogosítja, akiknek erre szükségük van. Mivel azonban a rászorultság megszüntetése általánosan csak az egyén és az állam közös erőfeszítésével lehetséges, lehetővé válik az olyan törvényi szabályozás, amely a szociális intézkedést igénybe vevő ezen törekvéséhez kapcsolja az intézkedés tartalmát vagy annak mértékét. Az Alaptörvény tehát törvényi szabályozáshoz köti e szociális intézkedések megállapítását, vagyis aggályos alacsonyabb szintű jogszabályban szabályozni hasonló intézkedést.

Ugyanakkor szabályozási korlátot maga az Alaptörvény állít fel a tulajdonhoz való jog, illetve a magánlakás, magánszféra sérthetlenségének kimondásával. A Kúria Önkormányzati Tanácsának (a továbbiakban: Kúria) gyakorlata a szociális tárgyú önkormányzati jogalkotás felülvizsgálata kapcsán azt állapította meg, hogy:

- „Az állam, vagy az önkormányzat az általa nyújtott támogatás feltételeként nem vonhatja ellenőrzés alá a magánszféra teljességét.” [Köf.5.051/2012/6.]. (Ugyanezt az Alkotmánybíróság is kimondta a 32/2013. (XI.22.) AB határozatában.)
- „[...] önkormányzati rendeletben nem lehet a szociális segély feltételévé tenni a magánszféra körébe tartozó magatartásokat (például tisztálkodás)” [Köf.5.008/2013/6.].
- „[...] az érintett önkormányzatnak nincs (s nem is lehet) olyan törvényi felhatalmazása, amely alapján rendeletével a szociális ellátás valamely formája igénybevételéhez a magán-autonómia körébe aránytalanul beavatkozzon [...]” [Köf.5.051/2014/3.].
- „A minimumra törekvés ezen a területen a jogi szabályozás, így az önkormányzati rendeletalkotás korlátja is egyben.” (Köf.5.008/2013/6. számú határozata).

Fontos hangsúlyozni, hogy a kifejezetten lakókörnyezet rendezettségével foglalkozó kúriai döntések a 2015. március 1-je előtt hatályos Szt. alapján születtek.

Ha elfogadjuk, hogy az Szt. 132. § (4) bekezdés g) pontjában megfogalmazott általános felhatalmazás alapján szabályozni lehet a lakókörnyezet rendezettségét, mint a települési támogatás jogosultsági feltételét, úgy más, nem szociális szempontú feltétel szabályozása is elfogadható (pl.: együttműködési kötelezettség előírását szakmai szervekkel, tanácsadásokon való részvétel kötelezettségét, bizonyos esetekben akár munkavégzéshez kötését is). A szabályozás jogszerűségét az igénylő személyes helyzete (pl.: egészségi állapota), életkörülményei, az emberi méltóság biztosításának követelménye szabhatja meg. Ugyanakkor a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 8. § (1) bekezdés a) pontja kimondja, hogy a támogatásban részesülő rászorulttól elvárható a saját maga és a közösség iránti felelősség és az ennek megfelelő magatartás. Továbbá a lakókörnyezet rendezettségére vonatkozó szabályokat más önkormányzati rendeletek is előírhatnak, például közterület-használat, köztisztaság, de közösségi együttélést szabályozó önkormányzati rendelet is.

A lakókörnyezet rendezettségének jogszerű szabályozása körüli anomáliát növeli, hogy a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvény (a továbbiakban: Kftv.) 1. § (4a) bekezdés b) pontja a közfoglalkoztatásból kizáró okként fogalmazza meg rendezetlen állapotú lakókörnyezetet. A Kftv. 1. § (4j) bekezdés b) pontja ba)-be) alpontjaiban meghatározza, hogy mit tekint a rendezetlen állapotú lakókörnyezetnek. A törvény szerint a rendezetlen állapotú lakókörnyezet megvalósulhat, ha az ingatlanhasználó az ingatlannal kapcsolatban a helyi önkormányzati rendeletben előírt kötelezettségeket nem teljesíti.

2023. augusztus 8-án, a KE/3/272-14/2023. számon adott szakmai segítségnyújtás a lakókörnyezet rendezettségével kapcsolatos önkormányzati rendeleti szabályozást is érintette. A szakmai

segítségnyújtásban tájékoztatást adtunk arról, hogy **a lakókörnyezet rendezettségére vonatkozó önkormányzati feltétel meghatározásának jogi akadálya nincsen.** Ennek kapcsán azonban az Alaptörvény által is meghatározott keretek tiszteletben tartása érdekében a lakókörnyezet rendezettségére vonatkozó feltételek kizárólag az ingatlan külső állapotára vonatkozhatnak, kivéve hogy az ápolási célú ellátás esetén megkövetelhető az ápolott személy higiéniájának biztosítása. Nem szabható meg továbbá ellátás feltételként a valamely szolgáltatóval történő szerződéskötés. Nem tekinthetőek jogszerűnek továbbá az olyan feltételek, amelyek a rendezettségen túl az adott terület meghatározott irányú hasznosítására, a kert művelésére irányulnak. A jogosultsági feltételeknek kapcsolódniuk kell az ellátás céljához.

A fentiekre tekintettel kizárólag a lakásfenntartáshoz és az ápoláshoz nyújtott települési támogatás esetében lehet a lakókörnyezet rendezettségét, mint jogosultsági feltételt megállapítani. A szociális tárgyú önkormányzati rendeletek

- a lakásfenntartáshoz kapcsolódó támogatás jogosultsági feltételeként a kert művelésére vonatkozó előírást nem tartalmazhatnak,
- a gyógyszerköltség támogatásához nyújtott települési támogatáshoz jogosultsági feltételként a lakókörnyezet rendezettségét nem írhatják elő,
- a rendkívüli települési támogatáshoz a lakókörnyezet rendezettségét, mint feltételt nem határozhatják meg.

Kérem a Tisztelt Jegyző Asszonyt/Urát, hogy az önkormányzat szociális tárgykörben alkotott rendeletét a fenti szempontok szerint ismételten vizsgálja felül és

2024. április 15. napjáig

a feltárt jogsértések orvoslásáról az önkormányzati rendelet módosítása útján szíveskedjen gondoskodni.

Segítő együttműködését előre is megköszönöm!

Tatabánya, elektronikus bélyegző szerinti időpontban

Tisztelettel:

Dr. Kancz Csaba főispán nevében és megbízásából:

dr. Gulyás Renáta
főosztályvezető